شناسه	مقررات – رویه اجرایی	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۵/۰۷/۱۴
عنوان موضوع	**بررسی مشکلات فعالان اقتصادی حوزه ساختمان درخصوص سامانه تأمین اجتماعی و عدم اجرای ماده ۲ آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی**		
مرجع طرح موضوع	**انجمن انبوه سازان مسکن و ساختمان استان**		
شرح موضوع	**براساس ماده ۲ آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تامین اجتماعی** کلیه کارفرمایان مشمول این آئین‌نامه مکلفند حداکثر ظرف مدت (۳) ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه فهرست کامل پیمانهای موضوع ماده یک (که از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد آنان یکسال گذشته است) را با مشخص نمودن شماره و تاریخ پیمان، نام پیمانکار و مهندسین مشاور، به سازمان تأمین اجتماعی ارائه نمایند و در مورد اعلام مبلغ کل کارکرد پیمان (شامل ارزی و ریالی)، میزان (۵٪) و آخرین قسط موضوع مواد (۳۸) قانون تأمین اجتماعی و (۲۹) قانون بیمه‌های اجتماعی سابق نگهداری شده نزد کارفرما تا تاریخ شروع و خاتمه یا فسخ یا تعلیق پیمان، محل اجرای کار و شرح مختصری از موضوع پیمان، نحوه تهیه مصالح (بعهده کارفرما، پیمانکار و یا هر دو) و آخرین اقامتگاه قانونی پیمانکار و مهندسین مشاوربا سازمان همکاری نمایند. در مورد قراردادهایی که پس از ابلاغ این آیین‌نامه خاتمه می‌یابند یا تعلیق یا فسخ می‌گردند در صورت عدم ارائه مفاصاحساب از سوی پیمانکار ظرف یکسال از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد، کارفرما مکلف است مراتب را ظرف یکماه به سازمان اعلام نماید. که عدم پاسخ واگذارکننده به مکاتبات تأمین اجتماعی در خصوص موضوع ماده مذکور، منجر شده است که تأمین اجتماعی به صدور بدهی‌های علی‌الرأس و غیرواقعی مبتنی بر ضرایب حداکثری (بدون لحاظ کردن واقعیت‌های کارکرد و نحوه تأمین مصالح) اقدام نموده و نتیجه این کم‌کاری، گرفتار شدن پیمانکار در فرآیندهای پرهزینه و زمان‌برِ هیئت‌های تشخیص مطالبات، پرداخت مبالغ علی‌الحساب جهت توقف عملیات اجرایی و تحمل انسدادهای سامانه‌ای گردیده است. در این میان، پیمانکار در حالی متحمل انسداد حساب‌ها و حبس نقدینگی (سپرده ۵٪) می‌شود که دستگاه واگذارنده، علیرغم تکلیف قانونی برای پاسخ‌گویی در مهلت مقرر، هیچ‌گونه تبعات یا مسئولیتی بابت این اهمال متحمل نمی‌گردد. ادامه‌ی این وضعیت که عملاً اهرم‌های فشار سازمان را به جای مقصر اصلی، به سمت پیمانکاران نشانه می‌رود، دور از انصاف و مخلِ امنیت اقتصادیِ فعالان صنعت ساختمان است. چالش اصلی ناشی از عدم پاسخ‌گویی دستگاه‌های واگذارنده به استعلامات سازمان و تکیه سامانه متمرکز بر الگوریتم‌های یک‌طرفه است که منجر به صدور برگه‌های بدهی علی‌الرأس و غیرواقعی شده است. این وضعیت، با مسدودسازی حساب‌ها و بلوکه شدن سپرده‌های پیمانکاران، چرخه مالی فعالان اقتصادی این حوزه را قفل کرده است. تحمیل تمامی تبعات مالی و اداری ناشی از قصورِ دستگاه‌های واگذارنده و ایرادات فنی سامانه به پیمانکاران، ناعادلانه بوده و اصلاح فوری فرآیندهای سیستمی و تعیین ضمانت اجرای قاطع برای انجام تکالیف قانونی واگذارندگان را اجتناب‌ناپذیر ساخته است، از این رو در پی اعتراضات متعدد درحوزه مذکور، موضوع اختلالات سامانه‌ای سازمان تأمین اجتماعی (صدور برگه تشخیص قبل از رسیدگی - صدور مفاصا حساب قبل از درخواست کارفرما) و آثار ترک فعل دستگاه‌های واگذارنده در اجرای ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی به درخواست انجمن انبوه سازان مسکن و ساختمان خراسان جنوبی در دستور کار دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان قرارگرفت.		

ایرادات و مشکلات مطروحه	- **عدم پاسخ واگذار کنندگان پیمان به مکاتبات تأمین اجتماعی درخصوص موضوع ماده ۲ آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی** - **عدم هماهنگی مناسب بین واحدهای مختلف تأمین اجتماعی استان (از قبیل بازرسی، وصول مطالبات، درآمد، اجرائیات و...) در صدور اجرائیه برای فعالان اقتصادی و ایجاد تداخل و پیچیدگی در روند رسیدگی به پرونده فعالان اقتصادی** - **مسدودسازی تمامی حساب های بانکی فعالان اقتصادی بدلیل احکام صادره از شعب تأمین اجتماعی .** - **صدور احکام اجرایی بابت ارقام بسیار جزئی و خرد (نظیر مبالغ در حد یک یا چند ریال) و بار روانی صدور این اجرایه ها برفعالان اقتصادی** - **صدور اتوماتیک برگ مطالبه بر اساس سقف اولیه قرارداد: در پروژه‌های نیمه‌تمام یا خاتمه‌یافته، سامانه بدون در نظر گرفتن میزان پیشرفت واقعی، بر اساس سقف کل اولیه قرارداد مطالبه وجه می‌کند.** - **مسدودسازی کیف پول کارفرمایان در سامانه: صدور بدهی‌های اختلاف‌برانگیز و غیرقطعی، دسترسی پیمانکاران را به شارژ کیف پول و پرداخت بیمه کارکنان پروژه‌های جاری مسدود نموده و ساختار قراردادهای عمرانی را با بحران جدی روبه‌رو ساخته است.** - **خطاهای ساختاری و فنی در سامانه جدید (مثلاً در فرآیند ارسال لیست بیمه پرسنل، با وجود معتبر بودن قراردادها تا پایان سال جاری (۲۹ اسفندماه) و فقدان هرگونه نقص قانونی یا قراردادی، سامانه با خطای سیستمی مبنی بر اینکه نیروی پیمان در محدوده تاریخ وارد شده معتبر نمی‌باشد، از ثبت و ارسال لیست ممانعت به عمل می‌آورد؛ امری که کارفرمایان را در وضعیت بلاتکلیفی و تعلیق امور بیمه‌ای پرسنل قرار داده است.)** - **با وجود تسویه حساب‌های قطعی در سنوات گذشته، سامانه‌ها مجددا برای همان قراردادها اعلام بدهی می‌کنند و بار سنگین پیگیری و اثبات پیشینه پرونده را متوجه کارفرما می‌سازند.** - **سامانه تأمین اجتماعی به صورت زنجیره‌ای عمل می‌کند؛ اگر در یک پیمان یا کارگاه فرعی اختلافی وجود داشته باشد، سیستم به طور خودکار ارسال لیست بیمه و خرید خدمات را در سایر کارگاه‌ها، دفاتر مرکزی و حتی پروژه‌های کاملاً بی‌ارتباط همان کارفرما مسدود می‌سازد. این امر موجب بروز مشکل در روند کاری سایر پروژه‌های فعال منجر می‌شود.**
جمع‌بندی جلسه کارشناسی به تاریخ ۱۴۰۵/۰۷/۰۸	**خلاصه مذاکرات:** **غلامحسین جهانی- عضو هیأت مدیره و خزانه دار انجمن انبوه سازان مسکن و ساختمان استان** در این نشست با اشاره به وسعت و همه‌گیر بودن چالش‌های حوزه تامین اجتماعی خاطرنشان کرد که مشکلات سامانه‌های این سازمان، صرفا محدود به شرکت‌های عمرانی نبوده، بلکه تمامی ارکان اقتصادی استان اعم از بخش‌های ساختمانی، خدماتی، شرکت‌های عمرانی و سایر حوزه‌های اشتغال را دربرمی‌گیرد، اگرچه بخشی از این مسائل در سطح استان قابل حل است، اما بخش عمده‌ای از تصمیم‌گیری‌ها به سطح ملی بازمی‌گردد که متاسفانه در حال حاضر شفافیت لازم درباره حد و مرز اختیارات استانی و ملی وجود ندارد. جهانی در ادامه اظهار داشت سازمان تامین اجتماعی در شرایط کنونی به دغدغه‌ای فرساینده برای فعالان اقتصادی مبدل گشته و انرژی و تمرکز آنان را به جای پرداختن به سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و توسعه اقتصادی، معطوف به چالش‌های اداری ساخته است؛ به‌طوری‌که دریافت پیامک‌های هشداردهنده روزانه از سوی سازمان، به رویدادی نگران‌کننده و توام با اضطراب مبدل شده است. وی با انتقاد از سازوکار سامانه‌های جدید تامین اجتماعی، فرآیند صدور برگ‌های تشخیص را مصداق بارز قصاص قبل از جنایت توصیف کرد و اظهار داشت

بدون ارائه مستندات اولیه و پیش از رسیدگی و اثبات ادعا، برگ تشخیص صادر می شود و بار اثبات عدم بدهی بر دوش کارفرما قرار می‌گیرد. این در حالی است که در سازمان امور مالیاتی، فرآیند رسیدگی، شفاف، مشخص و همراه با دلایل مستند است و امکان بخشودگی جرایم نیز در صورت پرداخت اصل مالیات وجود دارد، اما در تامین اجتماعی چنین رویه عادلانه‌ای مشاهده نمی‌شود و افزون بر آن، اعمال جریمه‌های ماهانه، بدهی‌های نجومی و غیرواقعی در مدت‌زمانی کوتاه ایجاد می‌کند. خزانه دار انجمن انبوه سازان مسکن و ساختمان استان با ابراز گلایه از اینکه استان خراسان جنوبی در اجرای طرح‌های پایلوت و آزمایشی همواره پیشتاز است، افزود چرا در انتخاب استان‌ها برای اجرای طرح‌های جدید و سامانه‌های نوظهور، عموما استان‌هایی نظیر خراسان جنوبی، ایلام و کرمانشاه که صدایی آرام‌تر و مطالبه‌گری کمتری دارند، انتخاب می‌شوند تا فرآیند آزمون و خطا با مانع کمتری مواجه شود؟ وی در ادامه به به بیان چالش‌های ذیل پرداخت :

۱. موضوع مفاصاحساب‌های قدیمی: با وجود تسویه حساب‌های قطعی در سنوات گذشته، سامانه‌ها مجددا برای همان قراردادها اعلام بدهی می‌کنند و بار سنگین پیگیری و اثبات پیشینه پرونده را متوجه کارفرما می‌سازند.

۲. مسدودی غیرمتعارف حساب‌های بانکی: جهانی با اعلام مصداقی در جلسه گفت در یکی از پرونده‌ها با مبلغ موضوع اختلاف حدود ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان، با وجود نقض رای دیوان عدالت اداری، به جای مسدودی سقف بدهی، مکاتبات هم‌زمان به چندین بانک ارسال شده و در مجموع حدود ۱۰ میلیارد تومان از حساب‌های بانکی مسکوک و مسدود گردیده است . این در حالی است که در نظام مالیاتی، سقف بدهی مشخص بوده و کل حساب‌های مؤدی به شکل گسترده مسدود نمی‌شود؛ این اقدام شریان حیاتی، سرمایه در گردش، تعهدات بانکی، چک‌ها و حقوق پرسنل شرکت را به شدت فلج کرده است.

۳. پرونده‌های راکد و فاقد فعالیت: به عنوان نمونه، در خصوص تعاونی مسکنی که فعالیت آن از سال ۱۳۹۳ خاتمه یافته بود، پس از گذشت سال‌ها برگی به مبلغ ۸۰۰ میلیون تا یک میلیارد تومان صادر شد و کارفرما ناچار گردید برای اثبات عدم فعالیت طی ده سال گذشته، استعلام از تمامی بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری استان اخذ نماید تا از اجرای احکام ناعادلانه جلوگیری کند.

٤. صدور اتوماتیک برگ مطالبه بر اساس سقف اولیه قرارداد: در پروژه‌های نیمه‌تمام یا خاتمه‌یافته، سامانه بدون در نظر گرفتن میزان پیشرفت واقعی، بر اساس سقف کل اولیه قرارداد مطالبه وجه می‌کند.

٥. مسدودسازی کیف پول کارفرمایان در سامانه: صدور بدهی‌های اختلاف‌برانگیز و غیرقطعی، دسترسی پیمانکاران را به شارژ کیف پول و پرداخت بیمه کارکنان پروژه‌های جاری مسدود نموده و ساختار قراردادهای عمرانی را با بحران جدی روبه‌رو ساخته است.

در پایان، نماینده انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان با تاکید بر اینکه تشکل‌های از قبیل انجمن پیمانکاران عمرانی، انجمن شرکت‌های خدماتی و انجمن انبوه‌سازان درخواست طرح این معضل را در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی دارند، تصریح نمود که تداوم این فشارها انگیزه فعالیت مولد و سرمایه‌گذاری اقتصادی را به شدت تنزل داده و فعالان اقتصادی را در دوراهی دشوار ادامه کار یا خروج سرمایه قرار داده است.

علی اصغر دهقان – نائب رئیس انجمن صنفی شرکت های خدماتی پشتیبانی فنی مهندسی استان در این نشست با تاکید بر وجود چالش‌ها و معضلات متکثر در حوزه پیمانکاری شرکت‌های خدماتی، اهم مسائل و تنگناهای این بخش در مواجهه با سازمان و سامانه جدید تأمین اجتماعی را به شرح ذیل اعلام نمود:

۱. خطاهای ساختاری و فنی در سامانه جدید: وی با اشاره به اختلالات اخیر در فرآیند ارسال لیست بیمه پرسنل، تصریح کرد که با وجود معتبر بودن قراردادها تا پایان سال جاری (۲۹ اسفندماه) و فقدان هرگونه نقص قانونی یا قراردادی، سامانه با خطای سیستمی مبنی بر اینکه نیروی پیمان در محدوده تاریخ وارد شده معتبر نمی‌باشد، از ثبت و ارسال لیست ممانعت به عمل می‌آورد؛ امری که کارفرمایان را در وضعیت بلاتکلیفی و تعلیق امور بیمه‌ای پرسنل قرار داده است.

۲. صدور برگه‌های اجرایی برای مبالغ ناچیز و غیرمنطقی: دهقان از رویه غیرکارشناسی صدور احکام اجرایی بابت ارقام بسیار جزئی و خرد (نظیر مبالغ در حد یک یا چند ریال) به شدت انتقاد کرده و متذکر شد که هزینه مکاتبات، فرآیندهای اداری و بار مالی صدور این قبیل اوراق اجرایی، به مراتب فراتر از اصل مبلغ مورد مطالبه است. وی افزود این موضوع مکرراً در نشست‌های متعدد با تأمین اجتماعی مطرح و پاسخ ارائه شده حاکی از آن است که بخشی از این ناهماهنگی‌ها ناشی از نقص سامانه‌های مرکزی مستقر در تهران است.

۳. فرآیند صدور مفاصاحساب و نحوه محاسبه مطالبات: وی با تشریح سازوکار صدور مفاصاحساب خاطرنشان کرد که پس از ثبت قرارداد و اخذ کد کارگاه، واگذارنده کار موظف به اعلام پایان کار و مبلغ نهایی کارکرد جهت صدور مفاصاحساب می‌باشد. سپس سازمان تامین اجتماعی پس از طی مراحل مربوطه، مبنای محاسبه را تطبیق لیست بیمه با مبلغ قرارداد قرار می‌دهد؛ به‌گونه‌ای‌که در صورت فزونی مبلغ لیست بیمه، همان مبنا قرار گرفته و در غیر این صورت، بر پایه مبلغ مندرج در قرارداد عمل می‌شود.

٤. مسدودی حساب‌های بانکی و چالش حق بیمه مشاغل سخت و زیان‌آور (۴ درصد): نماینده انجمن شرکت‌های خدماتی با تایید معضل انسداد حساب‌ها، اعلام نمودند که در مواردی حساب‌های بانکی پیمانکاران بابت سهم ۴ درصد مشاغل سخت و زیان‌آور مسدود گردیده و مبالغ نیز به صورت مستقیم از حساب برداشت شده است. این در حالی است که بر اساس مباحث مطروحه مکرر در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی، این تکلیف قانوناً بر عهده واگذارنده کار بوده و تسری آن به پیمانکار فاقد وجاهت است؛ کمااینکه این رویه در استان خراسان رضوی اجرایی شد و در بیرجند نیز در پی اعتراضات صورت‌گرفته اجرای آن متوقف گردید، اما متاسفانه کماکان به شیوه‌ها و اشکال گوناگون نسبت به پیمانکاران اعمال می‌شود.

مرتضی مقری – رئیس کمیسیون عمران اتاق بازرگانی بیرجند در این نشست اظهار نمود که پیش‌تر این تصور وجود داشت که عمده سخت‌گیری‌ها و چالش‌های حادث‌شده ناشی از تصمیمات اداره کل تامین اجتماعی استان است، اما با بررسی جامع‌تر موضوعات، آشکار گردید که ریشه بخش زیادی از این موانع، متاثر از تصمیم‌گیری‌ها و ناهماهنگی‌ها در سطوح کلان و فراستانی است. وی با اشاره به مباحث مطرح‌شده پیرامون مسدودی‌های اخیر حساب‌ها خاطرنشان کرد که کمبود احتمالی وصولی‌های سازمان تأمین اجتماعی نباید عاملی برای تحمیل چالش‌های ناگهانی و شوک‌آور بر پیکره فعالان اقتصادی گردد؛ کمااینکه در پرونده مطروحه از سوی آقای جهانی، در ازای حدود ۲ میلیارد تومان بدهی در جریان رسیدگی، قریب به ۱۰ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان از حساب‌های بانکی مسدود گردیده است، این در حالی است که پرونده مذکور در فرآیند بررسی و مشمول ماده ۱۶ بوده لیکن شیوه فعلی کار مستلزم بازنگری و اصلاح ساختاری است. وی در تبیین تعارضات زمانی میان شرایط عمومی پیمان و رویه‌های سازمان تامین اجتماعی افزود در بسیاری از قراردادها، نظیر پروژه اخیر مرتبط با اداره‌کل راه و شهرسازی، با وجود صدور نامه صریح از سوی دستگاه اجرایی متضمن

مشخصات کامل قرارداد (شماره پیمان، تاریخ آغاز و خاتمه کار، تجمیع کارکرد و تعدیل ناخالص و حق بیمه‌های مکسوره و واریزشده به حساب سازمان) و قید این مهم که مبالغ بیمه پس از تنظیم صورت وضعیت قطعی در اسرع وقت پرداخت خواهد شد، اما ارجاع پرونده به ماده ۱۶ و الزام شعبه بیرجند مبنی بر ارائه صورت وضعیت قطعی جهت تشکیل جلسه، فعالان را در بن‌بست اداری قرار می‌دهد؛ چرا که بر اساس شرایط پیمان، دستگاه‌های اجرایی پنج ماه فرصت رسیدگی به صورت وضعیت را دارد، در حالی که تامین اجتماعی پس از سه ماه فرآیند مطالبه‌گری را آغاز می‌کند و با احتساب مهلت یک ماهه اعتراض پیمانکار و گردش مجدد اسناد نزد مشاور، وقفه‌ای طولانی حاصل می‌شود. این معضل بیش از آنکه متوجه دستگاه اجرایی باشد، ناشی از حساسیت‌ها و ملاحظات دستگاه‌های نظارتی در مرحله قطعی شدن پروژه‌هاست که موجب توقف فرآیند صدور مفاصاحساب نهایی علی‌رغم وصول لیست‌های بیمه می‌گردد. رئیس کمیسیون عمران اتاق بازرگانی بیرجند پیرامون سامانه جدید و پایلوت بودن استان اظهار داشت که مکاتباتی با سازمان مرکزی صورت گرفته، اما تفکیک و احصای دقیق مسائل استانی از موضوعات کلان ملی ضرورت دارد. وی ادامه داد قرارگیری خراسان جنوبی در زمره استان‌های پایلوت، الزاما به دلیل فقدان مطالبه‌گری نبوده، بلکه احتمالا متأثر از وسعت جمعیتی و ساختار کوچک‌تر استان است؛ با این حال، با عنایت به اینکه ساختار اقتصادی استان مبتنی بر صنعت گسترده نبوده و بخش اعظم گردش مالی منطقه وابسته به منابع و اعتبارات عمرانی دولت است، هرگونه توقف یا آسیب به این پروژه‌ها تمامیت اقتصاد استان را مختل خواهد کرد. بر همین اساس، پیشنهاد می‌گردد شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان رسما درخواست تعلیق موقت اجرای سامانه جدید در خراسان جنوبی و خروج استان از حالت پایلوت را تا رفع کامل نواقص فنی، به سازمان مرکزی منعکس نماید. وی در ادامه به وجود عدم هم‌پوشانی و گسستگی میان ارکان مختلف تأمین اجتماعی (نظیر بازرسی، وصول مطالبات؛ درآمد و ...) اشاره نمود و گفت در شرایطی که موضوعی در حال حل و فصل و رسیدگی در یک واحد است، ورود هم‌زمان واحدی دیگر، کار را پیچیده می نماید (به عنوان مثال : بخش وصول و عملیات اجرایی، یک مطالبه ۲ میلیارد تومانی را به بحرانی ۱۰ میلیارد تومانی تبدیل می‌نماید). مقری با تاکید بر اینکه کارفرمایان عمرانی و تشکل‌هایی نظیر انجمن پیمانکاران عمرانی و انجمن انبوه‌سازان صرفا بیمه‌پرداز نبوده، بلکه پیشران‌های اشتغال و پرداخت دستمزد کارگران هستند، یادآور شد که تجربه موفق تعامل با سازمان امور مالیاتی در تعیین سقف مسدودی حساب‌ها از طریق شورای هماهنگی بانک‌ها و پذیرش زیان‌دهی برخی پروژه‌ها در شرایط تعدیل‌های ۴۷ درصدی و جهش قیمت مصالح، الگویی ارزنده برای تعامل با تامین اجتماعی است؛ چنان‌که ثمره چنین هم‌افزایی‌هایی در گذشته، امکان اجرای موفق ۵۰۰ واحد مسکونی ظرف دو سال در بیرجند در مقایسه با محدود شدن عملکرد به ۲۰۰ تا ۳۰۰ واحد در استانی دیگر با شرایط دشوارتر بوده است. وی در پایان برگزاری نشست تخصصی و مسئله‌محور با حضور معاونین محترم عمرانی و اقتصادی استاندار، فعالان بخش ساختمان و عمران و مدیران تأمین اجتماعی به‌منظور تدوین راهکارهای اجرایی و خاتمه دادن به چرخه طرح مکرر چالش‌های این حوزه را خواستار شد.

محمد کسائی – مشاور اتاق بازرگانی بیرجند در امور کار و تأمین اجتماعی گفت انتظار می‌رود مسائل جاری با بینش واقع‌گرایانه‌ای مورد پیگیری قرار گیرد؛ چرا که عدم پشتیبانی به‌موقع از بخش خصوصی پیکره اقتصادی استان به‌ویژه بخش کلیدی عمران و ساختمان را دچار خسران جبران‌ناپذیر خواهد کرد. وی در ادامه بر ضرورت انطباق نگرش کادر کارشناسی با مصوبات و رویکردهای مدیریتی تاکید ورزیده و تصریح نمود که گاه دیدگاه‌های مساعد و تصمیمات تسهیل‌گر مدیران ارشد در لایه‌های کارشناسی سازمان با مقاومت و عدم پذیرش روبه‌رو می‌شود؛ لذا ضرورت دارد تصمیمات اتخاذشده در سطوح مدیریتی به‌صورت شفاف و لازم‌الاجرا به بدنه کارشناسی ابلاغ گردد تا مانع از تکرار اصطکاک‌های اداری در مقام اجرا شود. کسائی با اشاره به فرآیند هوشمندسازی و غیرحضوری‌شدن سامانه‌ها، این اقدام را در اصل گامی روبه‌جلو ارزیابی نمود و گفت سازوکار رسیدگی و اعمال مطالبات در سامانه‌ها فاقد طراحی کارآمد است؛

به‌طوری‌که حدفاصل صدور اعلام بدهی تا ارجاع پرونده به هیئت‌های تشخیص مطالبات و امکان تدارک دفاعیات از سوی کارفرما، مشمول اطاله زمان گردیده و با ایجاد انسداد در حساب‌های بانکی، رکود سرمایه و فلج عملیاتی فعالان اقتصادی را به دنبال دارد. وی در این راستا دو پیشنهاد عملیاتی و ساختاری را به شرح ذیل ارائه نمود:

۱. اصلاح فرآیند رسیدگی پیش از قطعیت بدهی و اعمال اقدامات اجرایی: سازمان تامین اجتماعی باید دریافت مدارک، بازبینی اسناد و در صورت لزوم بازرسی‌های میدانی را مقدم بر هرگونه صدور بدهی قطعی و مسدودی حساب قرار دهد. در همین راستا، پیشنهاد می‌گردد فرآیندی تحت عنوان پیش‌نویس مغایرت / دعوت به ارائه اسناد با مهلت زمانی مشخص (نظیر ۳۰ روز) در سامانه تعبیه شود تا کارفرما امکان بارگذاری ادله و مستندات مثبته را پیش از تبدیل ادعا به بدهی لازم‌الاجرا داشته باشد.

کسائی همچنین با استناد به آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری پیرامون ماده ۴۰ قانون تأمین اجتماعی، متذکر شد که ورود سازمان صرفا مختص مواردی است که کارفرما از تسلیم صورت مزد و حقوق (لیست)، اسناد مالی یا دفاتر قانونی استنکاف ورزیده یا دفاتر وی دچار نقص محرز باشد؛ در غیر این صورت، اصل بر تقدم بررسی دفاتر و اسناد ارائه‌شده است.

۲. ساماندهی سازوکار صدور مفاصاحساب: از آنجا که مفاصاحساب به مثابه تسویه‌حساب نهایی پیمان تلقی می‌گردد، صدور یک‌جانبه آن صرفاً بر مبنای پایان‌کار شهرداری یا مکاتبات راه و شهرسازی (بدون تقاضای پیمانکار یا کارفرمای واگذارنده کار) موجب بروز تداخل و ورود مطالبات بلاوجه می‌گردد. از این‌رو، فرآیند صدور مفاصاحساب در سامانه باید منوط به درخواست الکترونیکی ذی‌نفع (پیمانکار) باشد. همچنین ضرورت دارد قابلیت‌هایی نظیر اعلام ادامه‌دار بودن و عدم خاتمه پروژه و یا ثبت تقاضای رسیدگی و بازبینی اسناد مالی در واکنش به پیامک‌های اخطار تعبیه شود تا فعالان اقتصادی بتوانند با اقدامی برخط، فرآیندهای ناصحیح محاسباتی را متوقف و نسبت به ارائه اسناد اقدام نمایند.

وی در پایان ابراز امیدواری کرد که مجموعه تامین اجتماعی با اتخاذ رویکردی حمایتی، صیانت از بنگاه‌های اقتصادی و حفظ ظرفیت‌های تولیدی و عمرانی استان را سرلوحه قرار دهد تا علاوه بر بقای فعالان بخش خصوصی در شرایط دشوار کنونی، زمینه وصول قانونی و ضابطه‌مند مطالبات سازمان نیز در بلندمدت میسر گردد.

محمد خوشنام- رئیس هیأت مدیره انجمن انبوه سازان مسکن و ساختمان استان در ابتدای سخنان خود با اشاره به وضعیت عملکردی سازمان تامین اجتماعی و استقرار سامانه جدید، گفت این ساختار در حال حاضر واجد ایرادات و کاستی‌های متعددی است. اگرچه بخشی از این اختلالات می‌تواند ناشی از نوپدید بودن سامانه و پایلوت بودن استان باشد، اما ضرورت دارد معضلات و دغدغه‌های مشترک جامعه کارفرمایی به‌طور دقیق شناسایی، به مراجع ذی‌ربط منعکس و در اسرع وقت مرتفع گردد. وی با مقایسه ساختار رسیدگی در سازمان امور مالیاتی و سازمان تأمین اجتماعی، گفت در گذشته چالش‌های عدیده‌ای با نظام مالیاتی وجود داشت، اما امروزه این فرآیندها به یک نظم و شفافیت رویه‌ای دست یافته است؛ به‌گونه‌ای‌که در صورت صدور برگ تشخیص، مسیر اعتراض و رسیدگی کاملا تعریف‌شده و قانونمند است و به‌ندرت پیش می‌آید که شرکتی دستخوش شوک‌های اداری ناگهانی یا انسداد بدون فرآیند حساب‌های بانکی گردد. وی افزود متاسفانه در سازمان تامین اجتماعی کماکان این رویکردهای غافلگیرکننده مشهود است. وی با طرح یک مصداق عینی، به مسئله ابطال ضمنی مفاصاحساب‌های سنوات گذشته اشاره نمود و افزود به عنوان نمونه، با وجود فعالیت در پروژه‌های مسکن مهر طی ۱۴ الی ۱۵ سال گذشته و اخذ مفاصاحساب قطعی برای تمامی آن‌ها، در کمال

تعجب سال گذشته مجدداً برای همان پرونده‌های مختومه، اوراق مطالبه بدهی صادر گردید و در نهایت ناگزیر شدیم به‌منظور برون‌رفت از بن‌بست‌های اجرایی، مبالغ صادر شده را پرداخت نماییم. این رویه تبعات حقوقی و مالی سنگینی به همراه دارد؛ چرا که ترکیب سهامداری یک شرکت حقوقی در گذر زمان متغیر است. سهامدارانی که در سال ۱۳۸۸ در تسویه‌حساب مشارکت داشته‌اند، ممکن است مدت‌ها قبل از ساختار شرکت خارج شده باشند؛ در این وضعیت، مطالبه بدهی‌های پس از ۱۵ سال بر عهده چه کسی خواهد بود و شرکت چگونه می‌تواند به سهامداران قبلی رجوع نماید؟ اساسا اگر قرار باشد مفاصاحساب فاقد اعتبار پایدار باشد، فلسفه صدور آن زیر سؤال خواهد رفت. رئیس انجمن انبوه سازان مسکن و ساختمان استان با طرح این پرسش حقوقی ادامه داد در نظام مالیاتی، مهلت‌های مرور زمان و محدودیت زمانی رسیدگی به اسناد به‌روشنی تدوین شده است؛ آیا در قوانین و رویه‌های تامین اجتماعی نیز قاعده‌ای برای تحدید زمان وجود دارد، یا سازمان این حق را برای خود قائل است که پس از گذشت ۱۰ یا ۲۰ سال مجددا به پرونده‌های مختومه ورود کرده و مطالبه حق بیمه نماید؟ تداوم چنین رفتارهایی موجبات فرسایش شدید، اتلاف انرژی و آسیب‌های ساختاری به پیکره بخش خصوصی را فراهم می‌آورد. وی در پایان یادآور شد گره اصلی نه در تعاملات فردی، بلکه در سطح سیستم‌ها، سامانه‌ها و سازوکارهای اداری مستقر است که اصلاح بنیادین آن امری اجتناب‌ناپذیر به شمار می‌رود.

عقیل جبدرانی- نماینده اداره‌کل تأمین اجتماعی استان در این نشست ضمن تفکیک مسائل طرح‌شده، بخشی از دغدغه‌های مطروحه را در حیطه اختیارات و وظایف استانی و بخش دیگری را تابع تصمیمات و سیاست‌گذاری‌های کلان ستاد مرکزی دانست. وی در خصوص استقرار سامانه جدید تامین اجتماعی و وضعیت پایلوت بودن استان گفت فرآیند اجرای سیستم جدید به‌صورت متمرکز، ابتدا در شعب ۱۳ و ۱۹ تهران با دوره آزمایشی یک‌سال و نیمه آغاز گردید. در مرحله بعد، ۱۱ شعبه دیگر از جمله شعبه بیرجند جهت اجرای پایلوت انتخاب شدند و سایر استان‌ها از جمله خراسان رضوی نیز به‌تدریج به این چرخه خواهند پیوست. جبدرانی با اذعان به وجود اختلالات فنی در سامانه، به تجربه شخصی خود در پیگیری یک خطای نرم‌افزاری طی دو هفته اخیر اشاره نموده و تصریح کرد که این نقیصه‌ها به ستاد مرکزی منعکس شده و درخواست ارائه پیشنهاد از سوی استان‌ها مطرح گردیده است. نماینده اداره کل تامین اجتماعی استان در تبیین رویه‌های قانونی و اجرایی افزود:

۱. فرآیند ماده ۳۸ و آیین‌نامه اجرایی: تاریخ خاتمه قرارداد، همان تاریخی است که توسط واگذارنده کار اعلام می‌گردد. مطابق ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی پس از این تاریخ، سازمان فرصتی سه‌ماهه به واگذارنده جهت ارائه مبانی محاسباتی می‌دهد. در صورت عدم وصول پاسخ، سازمان بر اساس اطلاعات موجود در پروندهد(که ممکن است شامل ارقام اولیه قرارداد باشد) اقدام به محاسبات می‌نماید.

۲. تفکیک اعلام بدهی از بدهی قطعی : وی تاکید نمود که آنچه در این مرحله صادر می‌شود، اعلام بدهی (برآوردی) است و نه بدهی قطعی که پس از صدور این برگه، پیمانکار به ترتیب ۳۰ و ۲۰ روز مهلت اعتراض قانونی ، وفق مواد ۴۲ و ۴۳ قانون را دارد تا پرونده در هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر رسیدگی شود. در این صورت تنها پس از قطعیت یافتن بدهی در مراجع مذکور، اخطاریه و سپس اجراییه صادر می‌گردد؛ لذا برخلاف تصور موجود، مسدودی حساب بلافاصله و بدون طی مراحل قانونی صورت نمی‌گیرد.

۳. تسهیلات و پیشنهادات اجرایی: وی با اشاره به صدور اجرائیه برای مبالغ اندک اذعان داشت که در سطح ملی پیشنهاد شده است که برای مبالغ اندک (مثلا تا سقف پنج میلیون ریال)، از ارسال اجراییه خودداری شود که این موضوع در حال بررسی است. همچنین جهت رفع معضل طولانی شدن رسیدگی، به هیئت‌های بدوی ابلاغ شده که در صورت فقدان صورت‌وضعیت قطعی، حداقل صورت‌وضعیت قبل از قطعی شدن را از واگذارنده مطالبه نمایندتا پرونده در جریان رسیدگی قرار گیرد.

٤. مفاصاحساب: وی صریحا اعلام نمود که صدور مفاصاحساب منوط به تقاضای رسمی واگذارنده کار است و صدور آن بدون درخواست ذی‌نفع خلاف مقررات است لذا فعالان اقتصادی در صورت مشاهده هرگونه تخطی از این رویه، مراتب را مستقیما جهت پیگیری اعلام نمایند.

٥. چالش‌های فنی سامانه: جبدرانی ضمن پذیرش وجود ایراد در نمایش وضعیت قراردادهای خاتمه‌یافته، از برنامه‌ریزی جهت رفع این نقص نرم‌افزاری طی روزهای آتی خبر داد. همچنین در خصوص لیست‌های بیمه، با تاکید بر تمکین به رای دیوان عدالت اداری، تصریح کرد که عدم پرداخت وجه توسط کارفرما نباید مانع ثبت لیست و تضییع سوابق کارگر شود؛ لذا مقرر است لیست‌های مذکور در پایان ماه در سیستم ثبت گردند تا سوابق بیمه‌شدگان محفوظ بماند.

٦. کیف پول و شارژ حساب‌ها: وی در پاسخ به موضوع مسدود بودن کیف پول، اظهار داشت که در صورت پرداخت بدهی توسط پیمانکار یا واگذارنده، مبلغ به کیف پول تخصیص می‌یابد و مانعی برای فعالیت در سایر پروژه‌ها ایجاد نمی‌شود؛ با این حال، موارد ابهامی جهت بررسی تخصصی قابل پیگیری است.

٧. ماده ۴۰: وی افزود که در صورت ارائه دفاتر و مستندات توسط کارفرما، حسابرسی بر اساس آن انجام می‌پذیرد؛ در غیر این صورت، سازمان ناچار به اجرای ماده ۴۰ براساس اطلاعات موجود است که البته این بدهی نیز برآوردی بوده و در مراحل بعدی قابل اعتراض و بررسی در مراجع شبه‌قضایی (هیئت‌های ماده ۴۲ و ۴۳) می‌باشد.

جبدرانی در پایان تاکید نمود که پس از صدور مفاصاحساب نهایی، سازمان حق ورود مجدد به موضوع را ندارد (مگر در موارد بسیار استثنایی و نادر ناشی از خطاهای محاسباتی فاحش). نماینده تأمین اجتماعی استان همچنین اعلام نمود تمامی موارد مطروحه در جهت بهبود رویه‌ها و تعامل سازنده با فعالان اقتصادی استان پیگیری خواهد شد.

ولی اله احمدی- نماینده دفتر هماهنگی امور سرمایه‌گذاری و اشتغال استانداری در ابتدای سخنان خود با تاکید بر لزوم نتیجه‌محور بودن مباحث، اظهار داشت که پرسش اساسی معطوف به خروجی ملموس و عملیاتی این نشست است. وی با اشاره به وضعیت استان در اجرای آزمایشی طرح‌ها گفت استان خراسان جنوبی در ارزیابی‌ها و گزارش‌های عملکردی ارائه‌شده به استاندار محترم حائز رتبه‌های برتر است، اما در عین حال همواره در زمره نخستین استان‌ها برای اجرای طرح‌ها و سامانه‌های آزمایشی قرار می‌گیرد؛ از این رو ضرورت دارد از تمامی ظرفیت‌ها و اهرم‌های حاکمیتی استان در جهت تسهیل امور بهره‌برداری شود. وی ادامه داد در شرایط کنونی و جنگ اقتصادی، جامعه کارفرمایی و فعالان اقتصادی به‌ویژه در حوزه ساخت‌وساز، مسکن و پروژه‌های عمرانی نیازمند حمایت‌های ویژه و مضاعف هستند. نماینده دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری سازوکار اجرایی پیگیری مطالبات را به شرح ذیل پیشنهاد نمود:

١. برگزاری جلسه تخصصی و مقدماتی: نشستی تخصصی و مشترک با حضور فعالان اقتصادی حوزه عمران، معاونت محترم هماهنگی امور اقتصادی و در صورت لزوم مدیرکل دفتر فنی استانداری و مدیران‌کل دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط تشکیل شود تا موضوعات به‌صورت جامع واکاوی و چکش‌کاری گردند.

٢. طرح در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی: موضوع در شورای گفت‌وگو مطرح شود تا نسبت به اتخاذ تصمیمات الزام‌آور و گره‌گشا در سطح استان اقدام شود. هرچند قوانین بالادستی لازم‌الاجرا و غیرقابل تغییر در سطح استان هستند، اما می‌توان در چارچوب اختیارات قانونی، راهکارهای اجرایی، تفسیری و سازگار با شرایط فعالان اقتصادی اتخاذ نمود.

	۳. بهره‌گیری از ظرفیت کارگروه‌ها و نهادهای فرابخشی: استفاده از پتانسیل ساختارهایی نظیر کارگروه اقتصادی، اشتغال و سرمایه‌گذاری استان، شورای حفظ حقوق بیت‌المال و سایر مراجع نظارتی به‌منظور تدوین استراتژی واحد و کاهش ملموس موانع تولید و خدمات در دستور کار خواهد بود. ۴. پیگیری در تراز ملی از طریق مجمع نمایندگان: با عنایت به ریشه داشتن برخی چالش‌ها در تصمیمات وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ملی، از ظرفیت مجمع نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی که در جلسات شورای گفت‌وگو نیز حضور دارند برای انتقال مطالبات و پیگیری اصلاح سامانه‌ها و رویه‌ها در سطح کلان بهره‌برداری شود. ۵. تعامل با دستگاه قضایی و دادستانی: وی با اشاره به تجارب و مکاتبات پیشین دادستانی کل کشور یادآور شد که بر اساس مصوبات و سیاست‌های کلی حمایت از تولید، نباید صرفا به استناد مطالبات و دیون مالیاتی یا بیمه‌ای، حساب‌های بانکی واحدهای تولیدی و خدماتی به‌گونه‌ای مسدود گردد که موجبات تعطیلی فعالیت و توقف چرخه کارآفرینی فراهم آید. از این رو، پس از تدوین صورت‌مسئله در چارچوب‌های حقوقی، از ظرفیت‌های حمایتی دستگاه قضایی و دادستان محترم عمومی و انقلاب مرکز استان نیز استمداد گردد.
پیشنهادات	**<u>پیشنهادات استانی:</u>** **- تأکید بر اجرای آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تامین اجتماعی توسط اداره کل تأمین اجتماعی استان و کلیه واگذارندگان کار (اعم از دولتی، عمومی و شهرداری ها)** **- الزام واگذار کننده پیمان به ارائه پاسخ به تأمین اجتماعی ظرف مهلت تعیین شده در قانون از طریق استانداری (مکاتبه با کلیه دستگاه های اجرایی، شهرداریها و نهادهای عمومی استان با تعیین ضرب الاجل قانونی ماده ۲ آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی) و نظارت از طریق سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (شورای فنی استان)** **- برقراری هماهنگی بین واحدهای مختلف تأمین اجتماعی (از قبیل بازرسی، وصول مطالبات، درآمد، اجرائیات و...) در صدور اجرائیه برای فعالان اقتصادی به منظور جلوگیری از ایجاد تداخل و پیچیدگی در روند رسیدگی به پرونده فعالان اقتصادی توسط اداره کل تأمین اجتماعی** **- به موجب مقررات متعدد از قبیل ماده ۱۹ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی، مواد ۴۹ و ۵۱ از قانون اجرای احکام مدنی، ماده ۲۱۱ قانون مالیات های مستقیم، مواد ۵۰، ۶۵، ۸۹، ۹۹ و ۱۰۰ قانون تأمین اجتماعی، مواد ۳۶، ۳۷ و ۳۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی، عملیات اجرایی در جهت وصول محکوم به از موجودی حساب های بانکی محکوم علیه، نباید به توقیف و مسدودی حساب های بانکی محکوم علیه منتهی شود بلکه صرفا باید به میزان محکوم به، از وجوه موجود در حساب های بانکی محکوم علیه توقیف شود لذا با عنایت به برخی موارد، از جانب واحدهای اجرای احکام شعب تأمین اجتماعی و متعاقباً در اقدامات و عملکرد مدیران شعب بانک های عامل با نقض مقررات مربوطه، نسبت به مسدودی تمامی حساب های بانکی محکوم علیه نزد تمامی بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی اقدام می شود، <u>از این رو پیشنهاد می گردد از سوی</u>**

	دادگستری کل استان به مراجع ذی ربط تأکید گردد: تا هرگاه به دلیل نبود سایر اموال، وصول محکوم به از محل حساب های بانکی ضرورت پیدا کند: **- اولاً از مسدودسازی تمامی حساب های بانکی محکوم علیه به طور جدی خودداری شود .** **- و دوم آنکه فقط تا میزان محکوم به و هزینه های اجرایی (نه بیشتر) از حساب های بانکی محکوم علیه توقیف شود و نه اینکه به میزان محکوم به در تمامی حساب های بانکی محکوم علیه مسدود شود.** **پیشنهادات ملی:** **- با عنایت به صدور احکام اجرایی بابت ارقام بسیار جزئی و خرد (یک ریال) و بار روانی صدور این اجرایه ها برفعالان اقتصادی، صدور احکام اجرایی از طریق سامانه تأمین اجتماعی برای مبالغ کمتر از ۳۰ میلیون ریال محدود گردد.** **- تفویض اختیار رسیدگی و صدور دستی به استان‌ها: با توجه به مشکلات بوجود آمده برای کارفرمایان که ناشی از عدم به روز رسانی و وجود ایرادات در سامانه تأمین اجتماعی می باشد تا زمان تکمیل و به‌روزرسانی سامانه، کلیه اختیارات مربوط به دریافت اسناد، رسیدگی به مدارک مالی، محاسبه بدهی و صدور مفاصاحساب به شعب و ادارات‌کل تأمین اجتماعی استان‌ها تفویض گردد تا پرونده‌ها صرفاً پس از تشکیل پرونده فیزیکی، دعوت کتبی از کارفرما جهت ارائه مدارک و رعایت تشریفات ماده ۴۷ و ۳۸ قانون تأمین اجتماعی، به‌صورت دستی و حضوری مورد رسیدگی و تسویه‌حساب قرار گیرند.**
فهرست مستندات و مدارک پشتوانه	- فرم درخواست - آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تامین اجتماعی - مکاتبات رئیس کل محترم دادگستری استان تهران خطاب به : ✓ رئیس سازمان تأمین اجتماعی و رئیس سازمان امور مالیاتی کل کشور، نامه شماره ۹۰۰۱/۱۲۴۸/۱۰ مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۸ ✓ داستان عمومی و انقلاب تهران- نامه شماره ۴۲۳۸/۱۰ مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۸ ✓ رئیس کل دادگاه های عمومی و انقلاب استان تهران – نامه شماره ۴۲۴۵/۱۰ مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۸ ✓ روسای دادگستری شهرستان های استان تهران، دادستان عمومی و انقلاب شهرستان های استان تهران، روسای حوزه های قضائی بخش استان تهران – نامه شماره ۴۲۳۷/۱۰ مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۸ ✓ بانک ها و موسسات مالی و اعتباری غیر بانکی – نامه شماره ۹۰۰۱/۱۲۶۴/۱۰ مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۹ - مکاتبه معاون محترم بیمه ای سازمان تأمین اجتماعی خطاب به مدیران کل استان ها با موضوع "قراردادهای مشمول ضوابط طرح های تملک و دارایی های سرمایه ای (عمرانی) – نامه مشاره ۵۰۰۰/۱۴۰۵/۲۱۰۲ مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۱۳ - قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی - قانون اجرای احکام مدنی - قانون تأمین اجتماعی - آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی